

Adattármustra. Mozgóképek 1.

A sorozat egyes számaiban független szakemberek értékelik a magyar nyelvű internet könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal a film- és videógyűjteményeket. A bírálatok a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az értékelések egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

Videotorium

Honlap: <http://www.videotorium.hu>
E-mail: admin@videotorium.hu
Fenntartó: NIIF Intézet
Értékelés dátuma: 2010. szeptember 19.
Értékelő: Kőrös Kata

Általános értékelés

A Videotorium a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézetnek (NIIFI) az Új Magyarország Fejlesztési Terv részeként a TÁMOP 4.1.3.

program keretében megvalósuló szolgáltatása. A projekt előzményének az NIIFI 2003-ban elindított Video-on-Demand videostreaming szolgáltatása tekinthető. A Videotorium kialakításának munkálatai 2009-ben kezdődtek, a portál jelenlegi formájában, egyelőre tesztelési fázisban, 2010 júniusától érhető el a nagyobb nyilvánosság számára (1. ábra). A projekt lezárására, vagyis egy stabil, ám a tervek szerint a jövőben is fejlődő szolgáltató felület kialakítására a tervezéskor 2010. október 31-ét jelölték ki. Ennél pontosabb információt, illetve az oldal fejlesztésének lépéseiről részletes beszámolót sem a portálon, sem a fenntartó honlapján nem találtam.

The screenshot shows the Videotorium website interface. The top navigation bar includes a search bar and a language selector set to 'English'. The main content area is split into two columns. The left column, 'Ajánlott felvételeink', displays two video recommendations with their titles, authors, dates, and star ratings. The right column, 'Üdvözöljük!', features a welcome message and a cartoon character at a podium. Below this is a section titled 'Mi a Videotorium?'.

1. ábra A Videotorium nyitólapja

A projekt elsődleges célja egy olyan központi tudományos videomegosztó portál létrehozása, amely a felsőoktatási intézmények, kutatói műhelyek, közgyűjtemények videodokumentumait teszi hozzáférhetővé és egyúttal központi tárhelyet is jelent, így a kisebb intézmények számára is bekapcsolódási lehetőséget nyújt. A korábbi szolgáltatástól elsősorban technikai megoldásaiban és a feltöltési jogosultság biztosításában tér el. A tartalmakhoz való hozzáférést jogosultsághoz kötik. A rendszerben bárki regisztrálhat, de az eduID-vel rendelkező intézmények dolgozói saját archívumuk feltöltésére, szerkesztésére is lehetőséget kapnak. A föderatív AAI (*Authentication and Authorization Infrastructure*) használata az alkalmazástól függetlenül a felhasználók azonosítását, megkönnyítve ezzel a rendszer fenntartóinak munkáját és a felhasználók életét is. Sajnálatos módon az eduID-képes magyarországi intézmények köre napjainkban még elég csekély, így a feltöltési jogosultsághoz hozzáférők száma sem túl magas. Ilyen azonosító hiányában személyes azonosítást igényelve, az anyaintézmény megjelölésével lehet felvételt kérni a teljes jogú felhasználók közé. A szabályozás célja, hogy az oldal kizárólag a tudományos célú publikálás fóruma legyen. Az érdekelt intézmények maguk definiálhatják dokumentumaik publikusságát, az időbeli korlátokat vagy a felhasználók körét, saját rendelkezéseik alapján. A fejlesztők célja a hazai és a nemzetközi tudományos életben egy olyan fórumot teremteni, amely a megfelelő biztonság mellett, ingyenesen, egységes felületen, szabványos keretek között járul hozzá a tudományos közösségek munkájának megismertetéséhez, miközben a távoktatás céljainak szintén megfelel, és a tudományos eredményeket elérhetővé teszi a nagyobb nyilvánosság számára is.

A projektben nem csak a nagyobb tudományos intézmények felé való nyitás lehetőségét látom. Bár a fejlesztői elképzelések szerint a hallgatók csak korlátozott feltöltési jogosultsággal rendelkeznének, nagy lehetőséget látok a portálban kisebb, önálló kutatói műhelyek, vagy egy-egy szeminárium hallgatói, diákcsoporthoz számára is. Olyan megkötéssel, hogy a hallgatói felvételek csak egy meghatározott kör számára hozzáférhetők, kisebb, a tudományos életben még nem elismert csoportok is jól hasznosíthatnák a szolgáltatást. Ha a videomegosztást egy dokumentummegosztó szolgáltatás egészítené ki, hallgatói csoportok munkaanyagainak tömege válhatna egyszerűen menedzselhetővé. Sokszor a jövő kutatóinak diskurzusa helyi előadásokban, nyilvánosságra hozható tanulmányokban összegződik, még akkor

is, ha ezek a dokumentumok csak kisebb kör előtt lettek bemutatva. Ezek bekapcsolásával lektorált fórumként is szerepelhetne a Videotorium. Nem gondolom, hogy a projekt résztvevőinek kellene lektori bizottságokat létrehoznia a különböző szakterületeken – egyszerűen teret kellene engedni annak, hogy a hallgatói műhelyek, saját elismert oktatóik lektorálása után, bekapcsolódhassanak az archívum nyilvános részébe.

A projekt fejlesztői fontos céljuknak tartják a többnyelvű tartalomszolgáltatás kialakítását. Az oldal jelenleg két nyelven – angolul és magyarul – érhető el. Mivel a felvételek tartalmi leírásához használható tárgyszórendszereket is úgy választották ki, hogy alkalmasak legyenek a metaadatok nemzetközi szinten való kereshetőségére, a szolgáltatás valóban jól használhatóvá válhat nem magyar nyelvű felhasználók számára. A tervek között szerepel az előadások többnyelvű változatainak támogatása. Hogy a szinkrontolmáccsal lefordított előadásoknak két hangsávjuk, vagy feliratuk lesz-e, arra vonatkozóan nem közöltek információt. Egyes videóknál elvélve már most is olvashatunk magyar nyelvű feliratot. A szolgáltatás e funkciójának megvalósításához nagy reményeket fűzhetünk. A Video-on-Demand szolgáltatást korábbi statisztikák szerint sok idegen ajkú felhasználó látogatta – a funkció kialakításával a videoarchívumot valóban be lehetne kapcsolni a nemzetközi tudományos életbe. A nemzetközi szintű tartalomszolgáltatás irányába vinne egy másik fejlesztés is: a portál OAI-PMH funkciójának kialakításával szeretnének a hazai intézményi repozitóriumok aggregációs pontjává válni, és szabványos metaadat-csereformátumok használatával nemzetközi projektek, például az *Europeana* irányában szolgáltatni. Ez utóbbinak természetesen a többnyelvű elérhetőség fejlesztésével lenne igazán értelme.

Távlati tervek között szerepel a teljes szövegű keresés kialakítása, amely feltehetőleg a csatolt állományok, illetve az előadásokhoz kapcsolódó fóliák szövegeiben végezne keresést. A tárgyszavazás hiányosságait egy ilyen funkció – különösen, ha hasonlósági, szótöves keresésre is alkalmas volna – minden bizonnyal feledtetni tudná a felhasználóval.

A nagyszabású tervek megvalósításához komoly intézményi összefogásra lenne szükség. A stabil szolgáltatás kialakítása, a hibák javítása, a keresőfunkciók fejlesztése után a hazai tudományos fórumok mozgósításával, minél több tematikus és intézményi archívum bevonásával valóban egye-

dülálló szolgáltatási központtá válhatna a portál. Ehhez azonban nélkülözhetetlen a nagyobb hírvérés, és az, hogy a csatlakozó intézmények a Videotoriumban archivált anyagokra irányítsák a kutatók és érdeklődők figyelmét.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A Videotoriumnak igényesen kialakított, jól áttekinthető honlapja van. A navigáció az egyes funkciók között a főmenü segítségével lehetséges. A nyitólapon véletlenszerűen megjelenő felvételeket ajánlanak az idelátogatóknak.
- A *Főoldal* és a *Magunkról* rovat bőséges információt tartalmaz a honlapról. Az angol nyelvű verzió szinte egyenértékű a magyarral, mindössze annyi a különbség, hogy a projekt bemutatásáról készült felvételek csak a magyar verzió érhető el közvetlenül a címlapról. A hiányosság lehet szándékos, hiszen a felvételek magyar nyelvűek, azonban egy aprócska hiba arra enged következtetni, hogy véletlen: a két linkre kattintva ugyanis az oldal angol nyelvűre vált.
- A főoldal mindkét nyelven felhívja a figyelmet arra, hogy a fejlesztők várják a felhasználói visszajelzéseket, a linkre kattintva azonban a rendszer hitelesítést kér, és a regisztrált felhasználó sem tud saját e-mail címével, jelszavával üzenni. Az oldal alján található *Kapcsolatfelvétel* ugrópont viszont már egy üzenőfalra visz, ahol lehetőségünk van észrevételeinket postázni a fejlesztőknek.
- Bár a portál nem általános videomegosztásra, hanem kizárólag tudományos célokra készült, máris számos olyan funkciója van, amely a közösségi oldalakon megszokott személyre szabhatóságot juttatja eszünkbe, és a felhasználói aktivitás növelésére, interaktivitásra serkent. Regisztrált felhasználóként csoportokat hozhatunk létre meghívásos tagokkal, akikkel megoszthatjuk az általunk kiválasztott felvételt. Megjelölhetjük kedvenc videóinkat, vagy csatornát hozhatunk létre több felvételt összekapcsolva, amit aztán nyilvánossá is tehetünk. Így a különböző eseményeken elhangzott, ám valamiért összetartozó felvételek között is kiépíthetünk kapcsolatot általunk kiválasztott szempontok alapján.
- Néha azonban kellemetlenség is érheti a regisztrált felhasználót. Ha egy videó elindítása után észleljük, hogy nem jelentkeztünk be, de szeretnénk a felvételt kedvenceink közé emelni, a *Be lépés*-re kattintva felugrik egy bejelentkező ablak, de csak egy pillanatra, utána az oldal teljesen lefagy. Ha pedig már bejelentkeztünk, de

olyan csatornához szeretnénk adni a kiválasztott felvételt, amely még nem létezik, az új csatorna létrehozására csak kívülről van lehetőség, még akkor is, ha egyáltalán nincs még csatornánk. Ekkor is egy felugró ablak tájékoztat arról, hogy hozzuk létre első csatornánkat, de ha rákattintunk, a videofelvételt utána újra meg kell keresni, mert a csatornák menedzselésére szolgáló oldal a korábban megnyitott felvétel helyén nyílik meg.

- Regisztrált felhasználók kommentálhatják is a felvételeket. Hivatalos, tudományos fórumtól kissé szokatlan hangon, tegező formájú tanácsokkal segítik a véleményformálást a fejlesztők („*A Te véleményed*”, „*Pár tipp az eredményes diskurzushoz: Légy ontopic, Ne spamelj, Légy barátságos*”). Az angol felületen – feltehetőleg véletlenül – a megjelenítés elcsúszik, a tanácsok az üzenetablak alatt olvashatók.
- Tervként szerepel a videók könyvjelzőkkel, fejezetcímekkel való ellátása. Az egyes felvételekhez saját könyvjelzők hozzákapcsolása és jegyzetek hozzáfűzése az oktatásban valóban jól használható segédanyaggá tehetné a szolgáltatott tartalmat.
- Regisztráció nélkül is elérhető funkció a videók megosztása. A megosztáshoz közvetlenül használhatjuk a közösségi oldalak – *liw*, Facebook, Twitter, Digg – szolgáltatásait, vagy elküldhetjük e-mailben a felvétel URL-jét. A kiválasztott videókat saját weboldalunkba is beépíthetjük; a *Be ágyazás* gombra kattintva a megfelelő forráskód előállításánál azt is beállíthatjuk, hogy oldalunkon a felvétel automatikusan induljon-e el és hányadik perctől legyen megtekinthető.
- E sok felhasználóbarát funkció mellett a portálnak van egy súlyos hiányossága. A keresési funkciókhoz semmilyen segítséget nem kapunk, az egyetlen *Súgó* a regisztrációhoz tartozik, de arra, hogy ez milyen funkciókat tesz hozzáférhetővé, innen sem kapunk választ.

Kereső funkciók, találatok

- A portál tartalmi között háromféle módon tájékozódhatunk. Az első a többféle böngészési lehetőség. A főmenüből elérhető *Kategóriák*, *Csatornák* és *Események* menüpont is egy-egy böngészési típust jelöl. A *Kategóriák* alatt az egyes tudományterületek és ágazataik szerinti bontásban láthatjuk a felvételeket. A tudományterület nevére kattintva megkapjuk az ebbe a besorolásba eső felvételek listáját, melyet tetszőlegesen rendezhetünk a felvétel ideje, az elmúlt héten, hónapban, vagy általában vett népszerűsége, értékelése, vagy a hozzászólások száma szerint csökkenő vagy növekvő sorrendbe. A ta-

lálati listában az előadás első képkockája mellett a felvétel címét és az előadó nevét a hozzá tartozó azonosítási adatokkal együtt látjuk, továbbá a felvétel készítésének idejét, a megtekintések számát és az értékelést jelölő kis csillagokat. A *Csatornák* alatt a publikus személyes gyűjteményeket vagy a felvételesorozatokat, eseménysorozatokat találjuk. Jelenleg három csatornát tekinthetünk meg, a webhely népszerűségének növekedésével ezek között is szükség lehet speciálisabb rendezési elvekre, mint a most meglévő idő és típus szerinti sorrend. Az eseményekhez tartozó kapcsolódó felvételeket az *Események* menüpont alatt is böngészhetjük. A lista itt is csak idő (a feltöltés ideje és az esemény ideje) szerint rendezhető, de lehetőségünk van év és eseménytípus (konferencia, szeminárium, előadás, tanfolyam, workshop, prezentáció stb.) szerinti szűrésre. A listákban itt az esemény címe, ideje, besorolása mellett a hozzá tartozó felvételek számát is láthatjuk, és a rendezvény eredeti URL-jét, továbbá gyakran találunk olyan, azonosítást megkönnyítő alcímet, amelyet már az esemény saját oldalán hiába keresünk. Ennek a böngészési funkciónak a segítségével a felhasználó számos konferencia virtuális hallgatójává, nézőjévé válhat. Érdekes jelenség azonban, hogy másfajta keresésnél van olyan találat, amelynél az esemény típusaként szekció van megadva, míg az itteni szűrésnél erre ez a válasz: „Nincs még esemény”.

- A nyitólapról elérhető egy gyorskereső mező, amelynek segítségével a felvételekhez tartozó személynév, cím és leírás adataiban kereshe-

tünk. Ez a funkció nem keres az egyes események nevében, így a több felvételt összefogó konferenciákat, előadásorozatokat címük alapján itt hiába keressük – mivel az egyes felvételek címében csak az egyedi felvétel megnevezése szerepel. Ez nehézséget okozhat, mivel az idelátogató először ezt a keresőt fogja használni, és a tudományos előadásnak egyik legfontosabb ismérve a rendezvény, ahol elhangzott. Ha a felhasználó hiába írja be egy konferencia címét, lehet, hogy más módon már nem is fog próbálkozni a kereséssel.

- A *Részletes keresés* űrlapján (2. ábra) már több szempontot kombinálhatunk. Az első mező a felvételek címében és leírásában keres, emellett beállíthatunk szűrést a feltöltés és a felvétel készítésének időpontjára (időintervallumot megadva), kereshetünk listából választható tudományterület szerint, szabadon beírhatunk tárgyszavakat, vagy próbálkozhatunk a közreműködők nevét vagy intézményüket, esetleg díjaikat megadva. Sajnos a részletes keresés nem funkcionál még teljesen. Az intézményekre történő keresésnél bármilyen kérdésre ugyanannyi: 1847 találatot kapunk, ugyanez a helyzet a nyelvre való szűkítéssel. Egy olyan portálnál, amely kifejezetten a többnyelvű előadásokra helyezi a hangsúlyt, ez különösen kínos. A rendszer támogatja az ékezetek nélküli keresést. A keresőkifejezést a program automatikusan csonkoltnak tekinti és a beírt szavakat kifejezésként kezeli, de nem lehet pontos, nem csonkolt kifejezésre keresni. Az űrlapokon nincs lehetőség parancsnyelvi keresésre, sem a karakterek helyettesítésére.

2. ábra A részletes keresés űrlapja

- A részletes keresés eredményeként kapott találati listában ugyanazok az adatok jelennek meg, mint a gyorskeresésnél és a többi találati listában: cím, előadó(k) neve, felvétel ideje, megtekintések száma, értékelés, azzal a különbséggel, hogy ez a lista nem rendezhető (csak az oldalankénti találatszámot állíthatjuk át). A találati lista fölötti gombon ez olvasható: *Keresőúrlap megjelenítése/elrejtése*, de ez a felirat megtévesztő. A gomb segítségével nem indíthatunk új lekérdezést, csak a meglévő találataink között végezhetünk el egy szűkítő keresést. Ha a találati halmaz nem volt megfelelő, a menüsor fölötti *Részletes keresés* feliratra kattintva, az űrlapot újra betöltve tudunk csak újabb, független keresést végezni. Ez a meglepetés elkerülhető volna egy *Találatok további szűkítése* felirattal, és egy, az űrlapot egyetlen kattintással törlő gomb bevezetésével. Felhasználóbarátabbá tenné a szolgáltatást az is, ha a találati listában nem csak a felvételek főcíme jelenne meg, amely sok esetben csak a kevésbé informatív *Hozzászólás*, *Díjátadás*, *Zárszó*, *Kérdések és válaszok* kifejezéseket tartalmazza. Példaként csak néhány adat: *Hozzászólás* címen 21, *Köszöntő* címen 41 találat szerepel az adatbázisban, amelyek egyikéről sem derül ki a találati lista alapján, hogy mely rendezvényhez tartozhatnak.
- Nehézséget jelent az is, hogy egy találatra kattintva az új lapon a videó lejátszása automatikusan elindul, így amíg a betöltésre vár a felhasználó, az adatlaphoz nem tudja odagörgetni az oldalt, hogy megbizonyosodjon, valóban a számára releváns felvételhez jutott-e. Ezt a kellemetlenséget vagy az adatlap és a felvétel sorrendjének megváltoztatásával, vagy az automatikus lejátszás választhatóvá tételével lehetne megoldani. Így, ha a felhasználó már a találati listában szereplő adatok alapján egészen biztos abba, hogy egy tétel megfelelő, rögtön megnézhetné a felvételt, viszont arra is lehetőséget kapna, hogy döntése előtt meglekintse a felvételhez tartozó többi adatot is.
- Érdekes megoldás, hogy a gyorskereső, amely a felvételek között keres, a találati lista fölött lehetővé teszi a keresőkérdés importálását a *Keresés csatornák/események* között, és a *Keresés közreműködők között* feliratokra kattintva, miközben ilyen lehetőséget a *Csatornák* és *Események* menüpontjai alatt nem találunk. Ebben a listában szerepel a *Részletes keresés* is, de ha ezt választjuk, az előző opciókhoz csak a böngésző visszanyúl gombja segítségével juthatunk,

vagy egy újabb gyorskeresést elvégezve. E két kiegészítő funkció beépítése a részletes keresőbe is sokkal használhatóbbá tenné a keresőúrlapot.

- Az egyes felvételek között a hozzájuk kapcsolódó adatok segítségével is navigálhatunk. Az egy eseményhez tartozó találatokat nemcsak a kapcsolódó videók segítségével, hanem az esemény vagy alkategória nevére kattintva is elérhetjük, ugyanígy a szerzőkhöz tartozó további felvételek is egy mozdulattal meglekinthetők.

Tartalom, minőség

- Tartalmát tekintve a Videotorium nem sokat fejlődött azóta, amikor még Video-on-Demand-ként jegyezték. A fejlesztők bemutatóiból kiderül, hogy az a rendszer már közel 1800 videót tett hozzáférhetővé. A főoldalon hirdetett 1968 darab, összesen 869 órányi felvétel tehát legnagyobb részt ennek az állománynak a migrációjából származik. Áruklodik erről az is, hogy a *Feltöltő* neve a legtöbb videó esetében az *NIIF Video on Demand*. Ebből fakadóan a felvételek a 2003 és 2010 közötti időszakból származnak. 2010 júniusa, tehát az oldal hivatalos indulása óta mindössze 17 videodokumentummal bővült az állomány. Remélhetőleg a kapcsolati háló kiépítése után ennél jóval nagyobb ütemű fejlődésre számíthat a közönség, bár az archívumra már így is a felvételek sokszínűsége jellemző. Akadémiai események, előadások, szakmai rendezvények, konferenciák, ünnepek, tanfolyamok, szemináriumok már most is elérhetők. A fejlesztők tervei között szerepel további kategóriák bevonása: például könyvbemutatók, kiállítás-megnyitók, művészeti előadások, irodalmi estek felvételeit is szívesen közzétennék.
- Az NIIF szolgáltatásának gyűjtőköréből fakadóan bizonyos tudományterületek nagyobb arányban vannak képviselve a gyűjteményben. Ilyen az információs tudományok, a technológiai eljárások, a politikai tudományok és a számítógéptudomány kategória (3. ábra). A tartalombővítés során érdemes lenne kiegyensúlyozottabb képet adni a magyar tudományos életről. Igaz ugyan, hogy ezek a szakterületek azok, amelyeknél a technikai felszereltség feltehetőleg hamarabb lehetővé tette videodokumentumok létrehozását, mégis valamilyen módon más területek képviselőit is – akár pályázatok kiírásával – érdemes lenne arra buzdítani, hogy anyagot szolgáltatassanak az archívum számára.

The screenshot shows the 'KATEGÓRIÁK' (Categories) section of the VIDEOTORIUM website. It features a grid of six main categories, each with an icon and a list of sub-categories with their respective counts.

Egészség tudományok (10)	Humán tudományok (336)	Természet-tudományok (49)	Élettelen természet-tudományok (559)	Társadalom-tudományok (723)	Műszaki tudományok (807)
<ul style="list-style-type: none"> Orvostudomány (8) Idegrendszer-kutatás (1) 	<ul style="list-style-type: none"> Művészet (3) Történelem (4) Információs tudományok (322) Nyelvtudomány (4) Irodalom (4) Filozófia (2) Vallástudomány (1) 	<ul style="list-style-type: none"> Agrártudomány (1) Biológiai tudomány (8) Környezettudomány (40) Etika a természet-tudományokban (1) 	<ul style="list-style-type: none"> Csillagászat (10) Kémia (2) Számítógéptudomány (417) Matematika (29) Fizika (111) 	<ul style="list-style-type: none"> Kommunikációs tudományok (168) Kultúratudomány (5) Közgazdaságtan (59) Neveléstudomány (135) Földrajz (4) Jogtudomány (35) Politikai tudományok (418) Pszichológiai tudományok (1) Szociológia (2) 	<ul style="list-style-type: none"> Mérnöki tudományok (5) Technológiai eljárások (596)

3. ábra A felvételek tudományterületek szerinti eloszlása

- Az oldal látogatottságáról, a regisztrált felhasználók számáról, vagy a már csatlakozott intézményekről semmilyen információt nem találtam. A Video-on-Demand havonta 3-4000 látogatót mondhatott magáénak, a megtekintések száma a videók mellett is feltehetőleg a korábbi nézettséget örökölte.
- Az archívum audiovizuális tartalmakat gyűjt össze, és időzített fóliák, illetve a felvételekhez kapcsolódó dokumentumok bemutatását is lehetővé teszi. A tesztelés során nem sikerült sem kizárólag audio formában hozzáférhető, sem csatolt referenciaanyaggal ellátott felvételt találnom.
- A nyitólap 1986 videó jelenlétét hirdeti, de bármilyen listázási szemponthoz folyamodunk, ebből csak 1847 válik elérhetővé. Az eltérésből arra következtethetünk, hogy a fennmaradó videók megtekintése jogosultsághoz kötött. A tudományos céloknak véleményem szerint jobban megfelelné, ha a nem nyilvános videók metaadatai is látszanának a listákban, így az a kutató, aki valamely felvételhez hozzá szeretne jutni, de nincs hozzá jogosultsága, a megfelelő intézményhez fordulhatna kérésével. Ehhez azonban az intézmények felé egy kérő űrlapot is ki kellene alakítani, és mint egyfajta repozitóriumközi digitális dokumentumellátást üzemeltethetnék ezt a funkciót, intézményektől függően esetenként akár térítés ellenében. Ugyanez a technika válhat szükségessé, ha az aggregációs funkciót kialakítják a hazai intézményekkel.
- A projekt céljait bemutató prezentáció beszámol a feltöltés módjáról. E szerint a feltöltött anyagok konverziója után minden egyes felvételhez létrehoznak egy offline is hallgatható, csak audio verziót, továbbá a mesterpéldányhoz hasonlóan jó minőségű felvétel mellett létrejön egy kisebb sávszélességen is lejátszható, normál minőségű verzió. Az egyes felvételeknél a portál jelenlegi állapotában valóban van mód a *Low* és a *High Quality* közötti váltásra, de az audiófájlok letöltése és általában véve a tartalmak letölthetősége még nem valósult meg. A fejlesztők elképzelése alapján ezt és a videó más weboldalba történő beágyazhatóságát megengedő funkciót a feltöltő szabályozhatja. Kérdés, hogy a regisztráció nélkül máris szabadon nézhető videofelvételek letöltésére miért nincs még megoldás?
- Az oldalon a videolejátszás platformfüggetlen flash-alapú szolgáltatás. A felvételek elég jó minőségűek, és valóban a magyar tudományos élet színvonalas dokumentumai.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A Videorium adattartalmainak szabványos leírásához a rendszer fejlesztői az *Europeana Semantic Element DC*-t vették alapul. A felvételekhez tartozó technikai adatok, a felvétel készítésének ideje, a felvétel hossza, a létrehozó neve, a felvétel feltöltésének ideje mellett négy nagyobb adattípus kapcsolható az egyes dokumentumokhoz: személynevek, rendezvénynevek, testületi nevek és események leírására szolgáló adatmezőkkel lehet ellátni a dokumentumokat. A szabványos leírás előállítását a rendszer bizonyos mezőknél listákkal, a nevek esetében pedig saját azonosító rendszerrel segíti. Mivel a metaadatokat a rendszerben feltölteni jogosultak maguk csatolják a felvételekhez, a fejlesztők közzérthető és egyszerűen kezelhető metaadatsémák használatát tűzték ki célul.
- Véleményem szerint a leírásokban kötelező adatmezők körét tágítani kellene, és a szolgáltatás egységesen magas színvonalához a régi archívumból átemelt tételeket is még több adattal kellene ellátni. A közreműködők adatlapjain legtöbbször még a kötelezően megadandó foglalkozás sem látszik. Úgy tűnik, a cím és a szerző sem kötelező adatcsoport, mert 80 találatot kapunk az *untitled* keresésre. Karakterkódolási hibák is előfordulnak néhol – az idézőjelek, egyéb különleges karakterek (pl. &) esetében (l. az „*Ab-lak*” a múzeumokra és a *Questions & answers* című felvételeket, amelyeknél a címekben ugyan helyesen, de a megnyitott találatok <title> fejlécében rosszul jelennek meg ezek a jelek).
- Fontos szempont az oldal nemzetközi használhatósága, ezért kétnyelvű tárgyszórendszerek segítik a metaadatolást. A kötelezően megadandó tudományterületi besoroláshoz a rendszer a hierarchikus *Ortelius* két legfelsőbb szintjét kínálja. Ez a teaurusz a létrehozása idejében 11 hivatalos európai uniós nyelven elkészült, a Videorium az angol változat mellett a *BME OMIKK (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Országos Műszaki és Információs Központ és Könyvtár) Nemzeti Kutatásnyilvántartási Rendszerében* alkalmazott magyar fordítást használja. Sajnos a részletes tárgyszavazást a feltöltők számára a fejlesztők túl nehéz feladatnak ítélték. Ezért nem kötelező a *Library of Congress „Subject Headings”* rendszeréből és a *DEENK (Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)* ebből készült magyar fordításából választható kifejezések használata. Véleményem szerint a feltöltő intézmények minden esetben saját szakterületük szakkifejezéseinek birtokában vannak annyira, hogy egy-egy elő-

adáshoz 2-3 tárgyszót rendelhessenek. Emellett a feltöltő szabad kulcsszavakkal is elláthatja felvételeit. Valamilyen módon motiválttá kellene tenni a feltöltő intézményeket a részletesebb tartalmi leírás elkészítésében. Akárcsak azzal, hogy a felhasználó maga számára felcímkézhetné az előadásokat, de címkéi valamilyen módon az egész közösség számára láthatóvá válnának. Az egész közösség számára, hiszen ez a portál különösen alkalmas lehetne közösségépítésére. Nem csak úgy, hogy a meglévő tudományos intézmények szervezeti kereteit képeznék le, hanem igazi közösséget építhetne a tudományos érdeklődésből; fóruma, helyszíne, archívója lehetne élő szakmai vitáknak és nem csak a videodokumentumokkal archivált diskurzusnak.

Filmhíradók Online

Honlap: <http://filmhíradok.nava.hu>
E-mail: mail@neumann-haz.hu
Fenntartó: Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA)
Értékelés dátuma: 2010. szeptember 13.
Értékelő: Dávid Adrienne

Általános értékelés

A *Nemzeti Audiovizuális Archívum „Filmhíradók Online”* weboldala 2009. november 5-én indult, a korabeli *Magyar Filmhíradók* digitalizált változatainak bemutatása céljából. Az oldal tartalmának felelőse a *Neumann Nonprofit Kft.* Az eredeti filmkópiákat a *Magyar Nemzeti Filmarchívum (MNFA)* újította fel és digitalizálta. A Filmhíradók Online egy ingyenes, online videoszolgáltatás, amely csak „helyben nézhető”, vagyis a filmek nem tölthetők le. A gyűjtemény már korábban is elérhető volt a NAVA különgyűjteményi oldalán (*gyujtemenyek.nava.hu*), az új honlap azonban lehetővé tette ennek a nagy jelentőségű kortörténeti ritkaságnak az önálló, saját felületen való bemutatását, ami a korábinál jóval több lehetőséget rejt magában. A híradók bejátszásonként vannak feldolgozva, vagyis a teljes dokumentum egyes részegységei önállóan is kereshetők. A szakértői válogatás nélküli, teljes egészében rendelkezésre álló dokumentumok a felhasználók által kommentezhetők, kulcsszavazhatók, megoszthatók, felhasználhatók.

A filmhíradó műfaja egyidős a mozgóképek megjelenésével. Témájában a mindennapok eseményeit

örökíti meg, ezért egy adott korszak megismeréséhez páratlan jelentőségű kordokumentum. A némafilmek korában a mozgóképeket inzertszövegekkel egészítették ki, a mondanivaló rögzítésére. A hangosfilm új lendületet adott a filmhíradózásnak, hiszen az események már hanggal is megszólalhattak, valamint megjelenhettek az utólag felvett kommentárok is. Az 1930-as évek közepe táján jelentek meg a magazinszerű híradófilmek: az eseményeket ezentúl dokumentumelemekkel tarkították. Hazánkban az első filmhíradók 1896-ban, a millenniumi ünnepségeken készültek, és 1913-tól vetítettek rendszeresen híradókat a mozikban. 1949 után már csupán egyetlen állami vállalat készíthetett hivatalos filmhíradót, kifejezetten propagandacélra. A magyar televíziózás kísérleti adásai 1957-től indultak el, de állandó műsorai sem csökkentették a filmhíradó fontosságát. A filmek vetítése előtt még a nyolcvanas években is rendszeresen lehetett látni a hét fontos politikai eseményeiről beszámoló, 10 perces filmhíradót a mozikban. Ezek már új, modernebb főcímmel kezdődtek. Végül 1989-ben a műfaj megszűnt. (Forrás: Wikipédia).

A szolgáltatás indulásakor megjelent sajtóhírek és nyilatkozatok szerint a filmhíradó nemcsak sajtó-, de mentalitás-, sőt nyelvtörténeti szempontból is fontos dokumentumhalmaz, amely elősegíti a huszadik század feltárását, a korszak elemzését, a rezsimök összehasonlítását, az önálló vélemény kialakítását is. A gyűjtemény azt is bemutatja, hogy hogyan funkcionált a propagandaeszközként elsőrendű filmhíradó, valamint azt is, mit láthatott a magyar társadalom a világból ebben az időszakban. Már annak is óriási jelentősége van, hogy ezek a filmhíradók egyáltalán megmaradtak, hiszen a most elérhetővé vált időszak filmhíradóiban jócskán vannak olyan beszédek tartalmazó, ünnepségeket bemutató bejátszások, amelyek az elmúlt rendszerben lázítóknak hatottak volna.

A Filmarchívumba a híradók pozitív kópiája került. A legértékesebb anyagok, a kameranegatívak az 1924 és 1945 közötti időszakból viszont csak nagyon kis számban maradtak fenn, jórészt elpusztultak. A *Magyar Filmiroda* háború után megmaradt anyagainak feltárása ma is folyik, így várhatóan előbb-utóbb ezek is felkerülnek az internetre.

Az oldal tesztelése során tapasztalt hiányosságok:

1. *Kevés az adatbázis működésével kapcsolatos technikai információ.* Az oldalon találunk ugyan súgót (*Segítség* menüpont), ez azonban rendkívül szűkszavú, csak alapszöveget közöl.

Ugyanez mondható el a szolgáltatást bemutató *Mi ez?* menüpontról is. A rendszerben mód nyílik regisztrációra, de hogy ez mire szolgál, az csupán a súgó *Hozzászólások* fejezetének egyik félmondatából derül ki, talán érdemes lenne ennek a lehetőségnek több magyarázatot szentelni. Míg a tapasztaltabb netezőknek nyilvánvalóan nem okoz gondot az oldalon való eligazodás, a kezdők, informatikailag kevésbé képzetek számára több információ megadására lenne szükség.

2. *Egyszerű kereső.* A felületen egy szabadszöveges kereső áll rendelkezésünkre, ez kevésnek tűnik. A hatékonyabb keresés és a találati halmaz szűkítésének érdekében érdemes lenne összetett keresőt alkalmazni, ahol mód nyílhatna a keresési szempontok megválasztására és olyan hasznos funkciók alkalmazására, mint például a Boole-operátorok vagy a csonkolás. Ahogy bővül a gyűjtemény és növekszik az adattartalom, úgy lesz erre egyre inkább szükség. Jelenleg – mind keresés, mind pedig böngészés esetén – a találati halmaz szűkítésére semmilyen lehetőség nem áll rendelkezésünkre.
3. *Nincs akadálymentes változat.* A nagy érdeklődésre számot tartó tartalom és a multimédiás felület indokolná, hogy a vakok és gyengén látók számára elérhető legyen a szolgáltatás.
4. *Egynyelvű felület.* Bár az oldal jobb felső sarkában négy nyelv betűjele is szerepel, ez azért félrevezető, mert csupán a küldetésnyilatkozat érhető el angol, német, francia és olasz nyelven, tehát a honlap valójában egynyelvű. Ha az adatbázis szintjén nem is várható el, de a megjelenítésnél érdemes lenne egy angol felületet is elkészíteni, mivel a tartalom nemzetközi érdeklődésre is számot tarthat.
5. *Nincs vendégkönyv,* ami azért furcsa, mert egyébként az oldal a webkettes funkciók széles tárházát nyújtja. Van mód az egyes dokumentumok kommentelésére, de a szolgáltatás egészével kapcsolatban jelenleg csak e-mailben tudunk észrevételt tenni vagy kérdezni.

Összefoglalva: A Filmhíradók Online jelentős, unikális tartalommal bíró, hiánypótló multimédiás szolgáltatás, amely nemcsak a szakmai közönség, hanem a laikus érdeklődők számára is érdekes, a művelődés, tanulás, oktatás szempontjából fontos történelmi kordokumentumokat tartalmaz. Modern, ám a témához igazodóan stílusos, áttekinthető felület jellemzi, a tartalom kellőképpen, sőt gazdagon feldolgozott, a filmek megjelenítése, minősége minden igényt kielégít, helyesírási hibák sem rontják az összképet. Mindenképpen üdvözlendő a

webkettes alkalmazások széles választéka, amely a felhasználót a tartalom szerkesztésében partnerre teszi, egyúttal módot ad a dokumentumok további, kreatív felhasználására is. A szolgáltatás a fentebb felsorolt hiányosságok ellenére egységes, pozitív benyomást kelt.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A honlap felülete stílusában rendkívül impozáns, tetszetős. A színek és a betűtípus megválasztása jól harmonizál a korabeli, fekete-fehér dokumentumfilmek képi világával. Az alapvetően fekete, fehér, szürke tónusokat jól ellenpontoszza és egyúttal a megjelenést modernné teszi a helyenként (pl. kijelölésnél) használt narancsszín. A megjelenítésnél fontos szerepet kap a flash technológia, i. például a főoldalon az ún. *Időgépet*. A multimédia-lejátszó a többi hasonló szolgáltatásnál (pl. YouTube) már jól megszokott funkciókat nyújtja, magas minőségben. Pozitívum, hogy nincsenek felugró ablakok. Nincs előírva preferált böngésző sem, az oldal a leggyakoribbakkal gond nélkül megjeleníthető.

A főoldal egyszerű, áttekinthető (4. ábra). A fejléc bal felső sarkában – hagyományos módon – a logó látható, jobb oldalt pedig a szolgáltatást bemutató funkciókat találjuk (*Mi ez?, Segítség, Közösségek*, valamint itt található a *Belépés* és a *Regisztráció* is, illetve a küldetésnyilatkozat elérhetősége négy nyelven), vagyis itt tudunk tájékozódni a szolgáltatásról, itt érjük el a súgót, és itt tudunk regisztrálni, illetve belépni a rendszerbe. Ezt követi a menüsáv, *Főoldal, Témák, Nevek, Helyek* és *Új* menüpontokkal, illetve a szabad szöveges kereső ablaka is itt lett elhelyezve. Alatta a már említett *Időgép*-et találjuk, a lejátszó eszköz ablakában az éppen beállított dátumhoz kapcsolódó filmmel. A flash-alkalmazásnak köszönhetően dátum szerint, nyilak segítségével előre-hátra léptethetünk a filmek között. Lentebb egy ajánló található (sajnos nem derül ki, hogy mi alapján kerülnek ide a dokumentumok), mellette pedig címkefelhő, amely szakmai és felhasználói címkecsoportokra oszlik. Ezután az ún. *Toplisták*-at találjuk, melyek az egyes témakörök legkedveltebb dokumentumait sorolják fel. A láblécben a közreműködő intézmények logói és honlapjainak linkjei szerepelnek, valamint megismétlődnek a fejléc menüpontjai a belépés/regisztráció kivételével. Itt helyezték el a felhasználói jogokat és az adatkezelést ismertető szövegek linkjeit, valamint az impresszum és a kapcsolatfelvétel adatainak ugrópontjait.

- Rövid és tömör súgó áll rendelkezésünkre, amely szűkszavúan felsorolja a keresés és a böngészés, a megtekintés, valamint a hozzászólások megtételének és a kapcsolattartásnak a lehetőségeit.
- Egy-egy rekord megjelenítésekor a filmrészlet lejátszó alkalmazást látjuk, amelyhez elég kevés funkció tartozik: indító- és leállítógombot, hangerőszabályzót tartalmaz, továbbá jelzi a felvétel hosszát, illetve a lejátszás közben eltelt időtartamot. Teljes képernyős nézetre is van mód. Külön kiemelném, hogy még ennél a megjelenítésnél is rendkívül jó minőségben élvezhetjük a filmet! Ilyenkor viszont egy „*Csak megtekintésre.*” feliratú vízjel jelenik meg a képernyőn, amely azonban méretét és elhelyezkedését tekintve nem zavaró. A lejátszó mellett az adott filmhirdető teljes egésze reprezentálva van, részegységekre bontva. Az aktuális részlet száma – amit éppen nézünk – narancsszínnel ki van emelve, és az eszköz segítségével könnyedén navigálhatunk az egyes egységek között. A lejátszó alatt az adott dokumentum leíró adatait találjuk meg: baloldalt egy „szakmai” feltártságot nyújtó *Adatlapot*, míg jobboldalt a felhasználók általi címkéket, hozzászólásokat (5. ábra).
- A „szakmai szempontból feltárt” résztől elkülönítve, a képernyő jobb oldalára rendezve jelennek meg az ún. webkettes alkalmazások, amelyek a szolgáltatás egyik nagyon fontos, pozitív részét képezik, hiszen interaktív résztvevőjévé teszik a felhasználót a tartalom alakításának, felhasználásának. A *Továbbküldöm* funkció tulajdonképpen egy ajánló, mellyel e-mailben vagy üzenetben továbbíthatjuk valakinek az adott dokumentum címét. A *Beágyazom* gomb segítségével a filmrészlet egy általunk létrehozott tartalomba – pl. blogba – illeszthető be a külön kis ablakban megjelenő kód kimásolásával és blogunk szerkesztőfelületén a megfelelő helyre történő beillesztéssel. Az *IWIW*, *Facebook* és *Twitter* gombok a közismert közösségi oldalakba való integrálás lehetőségét kínálják fel. A kiválasztott dokumentum ezáltal megjelenik a hírfolyamban, és kiegészítő szöveget is írhatunk hozzá, így olyan ismerőseink is láthatják, megismerhetik, akik még sohasem jártak a Filmhíradók Online weboldalán. A *Címkézés* módot ad arra, hogy saját tárgyszavainkkal lássuk el a dokumentumot. A dokumentum feltárásában fontos szerepet kaphat ez a funkció, ha sokan használják, mert lehetővé teszi a filmrészlet mélyebb leírását. Tapasztalatok alapján ugyanis a felhasználók olyan szavakkal is elláthatják a dokumentumot, amelyekre a feldolgozó szakember talán nem is gon-

dol – a cél pedig az, hogy a dokumentum minél könnyebben, minél több irányból megtalálható, visszakereshető legyen. Ennek nagyszerű eszköze a felhasználói címkézés, amely a szűkös keresési lehetőség (egyszerű, szabadszöveges kereső) kiegészítéseként is felfogható. A címkézést – és általában a felhasználó „beengedését” a tartalom alakításába – sokszor éri az a kritika, hogy így a feltárás nem lesz elég szakszerű. Ezt a kérdést a Filmhíradók Online egyszerűen

megoldotta: a címkefelhőben ugyanis a szakmai és a felhasználó készítette címkézés külön van választva egymástól, így kereshetünk csupán a „profi” vagy épp ellenkezőleg, csak a felhasználók által megadott tárgyszavak között, a szétválasztásnak pedig a keresővel történő keresésnél úgyszincs jelentősége. A címkézés mellett *Hozzászólásokat* is rögzíthetünk az egyes tételekhez. E két utóbbi funkció használata regisztrációhoz kötött.

The screenshot shows the homepage of 'FILMHÍRADÓK ONLINE'. At the top, there's a navigation bar with 'MI EZ?' (What is this?), 'SEGÍTSÉGO' (Help), 'KÖZÖSSÉGEK' (Communities), 'BELÉPÉS' (Login), 'REGISZTRÁCIÓ' (Registration), and language options 'EN', 'DE', 'FR', 'IT'. Below this is a main navigation bar with 'FŐOLDAL' (Home), 'TÉMAK' (Topics), 'NEVEK' (Names), 'HELYEK' (Places), and 'ÚJ' (New). A search bar is on the right. The main content area features a year selector (1914-1939) with '1924' highlighted, and a month selector (január-december) with 'április' selected. A featured article 'Corvin Híradó 3.' from April 1924 is shown with a video player. Below are sections for 'AJÁNLO' (Recommended) with four video thumbnails and 'CÍMKÉK' (Tags) with a dropdown menu set to 'ABC SZERINT' (Alphabetical) and a list of tags like 'államosítás(3)', 'antiszemitizmus', etc. A 'TOPLISTÁK' (Top Lists) section is divided into 'BELFÖLD' (Home), 'HÁBORÚ' (War), and 'KÜLFÖLDI BELPOLITKA' (Foreign Domestic Politics), each with a list of top articles and their view counts. The footer contains logos for 'NEUMANN', 'MNFA', and 'EKI', along with contact information and a 'Közadattár' (Open Access Repository) link.

4. ábra A szolgáltatás főoldala

The screenshot shows the 'FILMHÍRADÓK ONLINE' website. At the top, there are navigation links: MI EZ?, SEGÍTSÉG, KÖZÖSSÉGEK, BELÉPÉS, REGISZTRÁCIÓ, EN, DE, FR, IT. Below this is a main menu with 'FŐOLDAL', 'TÉMÁK', 'NEVEK', 'HELYEK', and 'ÚJ'. A search bar is on the right. The main content area features a video player with a play button, showing a historical scene of the Chain Bridge under construction. To the right of the video, the article title is 'A Lánchíd veszélyes vizsgálata' (The Chain Bridge's dangerous inspection), dated 1914, with 672 views and 0 comments. Below the video is a pagination bar with numbers 1-9, where '6' is highlighted. There are also social media sharing options: TOVÁBBKÜLDÖM, BEÁGYAZOM, IWIV, FACEBOOK, and TWITTER. On the left side, there is an 'ADATLAP' (Metadata) section with fields for 'Inzertszöveg', 'Elhangzó szöveg', 'Kapcsolódó témák', 'Szakmai címkék', 'Kapcsolódó helyek', 'Személyek', 'Nyelv', 'Kiadó', and 'Azonosító'. On the right, there is a 'CÍMKÉK' (Tags) section and a 'HOZZÁSZÓLÁSOK' (Comments) section with a form for adding a comment.

5. ábra Egy rekord megjelenítése

Keresőfunkciók, találatok

- A szabad szöveges kereső ablaka – a menüsáv részeként – állandóan látható, elérhető. Mint korábban már említettem, kizárólag egyszerű keresésre nyílik módunk, ami sajnos nem minden esetben bizonyul elegendőnek. A keresőkérdést a rendszer nem őrzi meg, és a találati listánkat sem tudjuk elmenteni. Mivel az inzertszövegek és az elhangzó szövegek is rögzítve lettek a leíró adatok között, ezért ezeknek a tartalmában is tudunk keresni, ami jelentősen növeli a feltártságot.
- A menüsor sajátossága, hogy a *Főoldal* gombjának kivételével valamennyi a böngészést segíti (*Témák*, *Nevek*, *Helyek*, *Új*). Az első háromnál ábécérendben jelennek meg a témakörök, illetve nevek, amelyek valamelyikére kattintva egy talá-

lati listához jutunk. A témákat áttekintve nincs nyoma valamilyen „hivatalos” klasszifikáció alkalmazásának, az alkotók minden bizonnyal a tartalom alapján igyekeztek ésszerű és a felhasználók szempontjából logikusnak gondolt kategóriák definiálására (6. ábra).

- Időpont szerinti böngészésre ad módot a főoldalon található *Időgép*, melynek segítségével könnyedén navigálhatunk az évszámok és hónapok között: az évet kattintással, a hónapot pedig a gördítősáv mozgatásával választhatjuk ki. Az adott hónapban készített filmhíradók között előre-hátra léptethetünk. Ebben az ablakban is van mód a filmrészlet azonnali lejátszására, sajnos azonban ez a lejátszó eszköz kevesebb lehetőséget nyújt, például nincs lehetőség a teljes képernyős nézetre. Itt kizárólag a mozgóképet érhet-

jük el, viszont a teljes filmhíradó lejátszásra kerül. Mivel a gyűjtemény híradó-bejátszásonként van feldolgozva, így a teljes híradókhöz – néhány alapadaton (dátum, kiadó, sorszám, az aktuálisan vetített részegység neve) túl – nem kapunk leíró adatokat, és nincs lehetőségünk a teljes rekord adatlappal történő megjelenítésére sem, de az egyes részegységek adatlapjai elérhetők.

- További böngészési lehetőségekre ad módot a főoldal: az *Ajánló*ból és a *Toplisták*ból is válogathatunk. Az *Ajánló* vélhetően a leggyakrabban megtekintett filmrészleteket kínálja fel, míg a *Toplisták* alatt három, véletlenszerűen kiválasztott témakategória első néhány legnézettebb rekordja listázódik ki. Böngészhetünk a már említett címkefelhő egyes tárgyszavai között is. A címkék ábécérendbe, illetve találatok szerint rendezhetők.

- A találati lista mind böngészés, mind pedig keresés esetén ugyanúgy néz ki (7. ábra). Sajnos nincs mód a találati halmaz szűkítésére, a rendezésre viszont igen: legördülő listából választva dátum, cím, nézettség, megosztás és a hozzászólások száma szerint rakhatjuk sorba a találatainkat. Az oldalon egyszerre 10 tétel jeleníthető meg, ennek befolyásolására nincs mód. A listában előre-hátra lapozhatunk, illetve konkrét oldalra is ugorhatunk. A lista egyes tételeinél bélyegképet láthatunk az adott dokumentumról és néhány adat is megjelenik: dátum, a kiadó neve, adott fődokumentumon belüli részegység száma (pl. „1/6. bejátszás”), ezt követi nagyobb betűvel a cím. A vonatkozó témák nevei, illetve a címkék, és külön felsorolva a nézői címkék is megjelennek, valamint a megtekintések, a hozzászólások és a megosztások számai.

The screenshot shows the website interface for FILMHÍRADÓK ONLINE. At the top, there is a navigation bar with links for MI EZ?, SEGÍTSÉG, KÖZÖSSÉGEK, BELÉPÉS, REGISZTRÁCIÓ, EN, DE, FR, IT. Below this is a main navigation bar with tabs for FŐOLDAL, TÉMÁK, NEVEK, HELYEK, and ÚJ. A search bar is located on the right side of this bar.

The main content area features a grid of topic categories. The 'Téma' column is highlighted in orange. The categories listed are:

FŐOLDAL	TÉMÁK	NEVEK	HELYEK	ÚJ
Baleset, katasztrófa	egyéb	Gazdaság	Külpolitika	Oktatás
Belföld	Egyház, vallás	Háború	Magyar belpolitika	Sport
Bűnözés, bűnüldözés	Építészet, építkezések	Közlekedés	Média, film, sajtó	Szegénység, jótékonykod...
Dívat	Fegyveres és rendvédelm...	Külföld	Művészet, kultúra	Szépségverseny
Egészségügy	Folklor, néprajz	Külföldi belpolitika	Nemzetközi események	Szórakozás, szabadidő, ...
				Társadalmi szervezetek
				Társasági élet
				Temetés
				Természet, állatvilág
				Tudomány, technika

Below the grid, there is a search bar and a list of search results. The results include:

- ellenforradalom(34), első világháború(39), EME(1), Eucharisztikus Világkongresszus (10), fegyverkezés, hadgyakorlat, katonai parádé(400), gazdasági válság(28), hadtámasz(19), kultúrpolitika(556), Lenin-fűk(5), Locarnói Egyezmény(2), Magyar Élet Mozgalom(2), menekültek(30), munkaszolgálat(5), Nemzeti Munkaterv(2), Nemzetiszocializmus/nácizmus(238), olimpia(54), polgári életmód(203), Revíziós Liga(4), Saar-vidék(8), Vöröskereszt(33)

Below the search results, there is a section for 'Filmhírek megtekintése' and 'Hozzászólások'. The 'Filmhírek megtekintése' section includes a list of search filters and a description of the search results. The 'Hozzászólások' section includes a description of the comment functionality.

At the bottom of the page, there is a section for 'Kapcsolatfelvétel' with contact information for Neumann Nonprofit Kft. and a list of social media links.

6. ábra Témák szerinti böngészés

The screenshot shows the 'FILMHÍRADÓK ONLINE' website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'MI EZ?', 'SEGÍTSÉG', 'KÖZÖSSÉGEK', 'BELÉPÉS', 'REGISZTRÁCIÓ', and language options 'EN', 'DE', 'FR', 'IT'. Below this is a main navigation bar with 'FŐOLDAL', 'TÉMÁK', 'NEVEK', 'HELYEK', and 'ÚJ'. A search bar is located on the right side of the main navigation bar. The main content area is titled 'TALÁLATOK: ÚJ' and features a dropdown menu for 'Rendezés: MEGOSZTÁS'. The search results are displayed as a list of film entries, each with a thumbnail, a title, a date, and a brief description. The entries include: 'Horthy bevonulása Budapestre I. - tetemre hívás', 'Stepka Flórián, a főváros tonlockocsisa', 'Nyaraló proletárok a Balatonnál', 'Bachó karmester nyugdíjas éveinek kezdete', 'A Vörös Hadsereg 32. gyalogezredének indulása Sopronba', 'A Lánchíd veszélyes vizsgálata', and 'A Margitsziget a proletároké'. Each entry also includes the number of views, comments, and shares, as well as a list of tags and categories. The page footer shows '1-10 / összesen 126 találat' and a pagination control for '1. OLDAL'.

7. ábra Találati lista

Tartalom, minőség

- Pillanatnyilag 623 teljes filmhíradó található meg az archívumban. A szolgáltatás az 1931-es első hangos filmhíradótól kezdve az 1943-ig tartó korszakból származó, 597 darab digitalizált filmmel indult, majd 2010-ben a gyűjtemény további 26 néma híradó felújított változatával bővült az 1914 és 1924 közötti időszakból. Az állomány a tervek szerint folyamatosan gyarapodni fog, a cél a teljes feldolgozottság elérése. A honlapon jelenleg 5183 híradóbejátszás tekinthető meg. A szolgáltatott filmjegységek kiváló minőségűek; mind kisebb méretben, mind teljes képernyős megjelenítéskor éles, kontrasztos, nagy felbontású felvételeket láthatunk.

- Az oldalon további fejlesztéseket is terveznek, például a híresemények helyszíneinek térképes megjelenítését, az idegen nyelvű látogatók számára kínált szolgáltatások bevezetését, valamint egy képgaléria kialakítását.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A gyűjtemény kellő részletességgel van feltárva. A filmhez kapcsolódó leíró adatokat a képernyő bal oldalán, a lejátszó alatt elhelyezkedő *Adatlapp* tartalmazza, amely a következőket rögzíti: *in-zertszöveg* (némafilmeknél gyakori, a narrátort helyettesíti; a teljes szöveg megjelenik itt – ha van), *elhangzó szöveg* (a teljes szöveg!), *kapcsolódó témák*, *szakmai címkék* (tárgyszavak),

kapcsolódó helyek, személyek, nyelv, kiadó, azonosító, és kapcsolódó linkek. Az Adatlap alatt a Kapcsolódó filmhírek-et találjuk. A leírást a már említett felhasználói címkézés és kommentelés teszi teljessé.

- A kezdőlap fejlécében a *Filmhíradók Online* cím- adat található. A karakterek kódolása az egységes Unicode szabvány alapján történik. Az oldalak forráskódja 12-féle metaadatot tartalmaz, többek között description, keywords, author, copyright információk lelhetők fel. Sajnos nem találtam nyomát annak, hogy a NAVA-n és az NDA-n (*Nemzeti Digitális Adattár*) kívül más rendszerhez (pl. *Europeana*) kapcsolódna az adatbázis.

Dávid Adrienne

az Országos Széchényi Könyvtár
Digitális Gyűjtemény Osztályának
informatikus könyvtáros munkatársa.
E-mail: dadrienn@oszk.hu

Kőrös Kata

a Petőfi Irodalmi Múzeum
könyvtárosa.
E-mail: korosk@pim.hu

Jelentkezési felhívás segédkönyvtáros tanfolyamra

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK) emelt szintű OKJ-s segédkönyvtáros tanfolyamot hirdet.

A végzett hallgató munkaköre:
segédkönyvtáros.

Az oktatás elsősorban gyakorlati jellegű, amely a vizsgakövetelményekben is érvényesül.

A tanfolyam **2011. januárban**, kerestféléves képzési formában indul.

A képzés időtartama két félév.

A foglalkozásokat heti egy alkalommal csütörtökönként, valamint minden hónap utolsó hetében szerdán és csütörtökön 8-tól 17 óráig tartjuk.

Részvételi díj a két félévre

150 000,- Ft, a vizsgák költsége **50 000,- Ft**.

Felvételi vizsga nincs, a beiratkozás feltétele az érettségi bizonyítvány bemutatása.

A tanfolyam jegyzeteit, segédkönyveit kölcsönzés formájában biztosítja a szervező intézmény.

A képzésre azoknak a jelentkezését várjuk, akik a könyvtári munka gyakorlatát rövid idő alatt kívánják elsajátítani, és a számítógép használatában négy ECDL modul megismerésével jártasságot akarnak szerezni.

Jelentkezni az alábbi címre eljuttatott (kitöltött, kinyomtatott) jelentkezési űrlappal lehet:

BME OMIKK
segédkönyvtáros képzés
1111 Budapest, Budafoki út 4-6.

A jelentkezési űrlap a BME OMIKK honlapjáról letölthető

<http://www.omikk.bme.hu/main.php?folderID=1159&articleID=1816&ctag=articlelist&iid=1>

Jelentkezési határidő: **2010. december 15-ig**

További felvilágosítás **463-3534**-es telefonszámon és a gylengyel@omikk.bme.hu e-mail címen
Lengyel Gyöngyitől kérhető.